

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

Mamayusupova Charos Alisherovna

TERDPI Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (maktabgacha ta'lim)
mutaxassisligi 2-kurs magistranti

***Annotatsiya:** Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni maktab ta'limiga sifatli tayyorlash borasida amalga oshirilayotgan ishlar mazmuni va bu ta'lim-tarbiya samaradorligiga tez erishish maqsadida interfaol usullardan foydalanish hamda bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda an'anaviy va zamonaviy interfaol usullar vositalari haqida so'z yuritiladi.*

***Kalit so'zlar:** Davlat talablari, maktab ta'limi, "MTT", jismoniy, psixologik, axloqiy, interfaol metodlar, usul, samaradorlik, AKT.*

EFFECTIVENESS OF USING INTERACTIVE METHODS IN PREPARING PRESCHOOL CHILDREN FOR SCHOOL EDUCATION

Mamayusupova Charos

TERDPI 2nd year master's degree in theory and methodology of education and
training (preschool education)

***Abstract:** The content of the work carried out in pre-school education organizations on quality preparation of children for school education and the use of interactive methods in order to quickly achieve the effectiveness of education and training, as well as questions about the tools of traditional and modern interactive methods for preparing children for school education. is maintained.*

***Key words:** State requirements, school education, "MTT", physical, psychological, ethical, interactive methods, method, efficiency, ICT.*

So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish, ta'lim tarbiya mazmuni, shakli, vosita va metodlarini engilashga alohida e'tibor berilmoqda. Davlat va jamiyat maktabgacha yoshda bo'lgan bolalarni yagona talab asosida rivojlantirish vazifasini qo'ydi. Shunga ko'ra maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablariga tayangan holda maktabgacha yoshdagi bolalarga

integral tarzda ta'lim-tarbiya berish maqsadida tayanch dasturlari taqdim etilmoqda. Bu tayanch dasturlari bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlariga jalb etilmagan bolalarni ham rivojlantirish va yagona davlat talablari asosida maktabga tayyorlash imkonini beradi. Ta'lim-tarbiya jarayoni yakunida mustaqil fikrlaydigan, erkin, bilimli, bir so'z bilan aytganda barkamol shaxsni voyaga etkazish asosiy maqsad qilib belgilandi. Bu o'zluksiz ta'lim tizimining ilk turi – maktabgacha ta'limga o'ziga xos yondoshuvni talab etar edi. Bola dunyoga kelgan kundan boshlab, davlat va jamiyat hamda ota-ona zimmasiga uni sog'lom, aqlli, xush xulqli qilib tarbiyalash vazifasi qo'yiladi. Bolalarda aqliy faoliyatni dastlab muomila orqali, so'ng ta'limiy faoliyatlar, o'yinlar, bilim berish orqali amalga oshiriladi. Bola har doim buyumlar, hodisalar orasida bo'ladi. Sezgi bolalarda ayrim xossalarni bilib olishga yordam beradi. Bolada aqliy malaka va ko'nikmalarni rivojlantirish, eng oddiy faoliyat usullari predmetlarini tekshirish, ulardagi muhim va muhim bo'lmagan belgilarni ajratib ko'rsatish boshqa predmetlar bilan taqqoslash maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda aqliy tarbiya berish vazifalaridan biridir. Bu ko'nikma, malakalar bilish faoliyatining tarkibiy qismlarga bo'lib, bor bilimlarni chuqur egallab olishga yordam beradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining asosiy vazifalaridan bir bu bolani sifatli maktab ta'limiga tayyorlab berishdir. Bu jarayonda albatta hozirgi zamon talabi asosida interfaol metod va usullardan foydalanish yuqori natijalarga tez erishish imkonini beradi.

Interfaol o'rganish, shubha yo'qki, pedagogikaning qiziqarli, ijodiy, istiqbolli yo'nalishidir. Bu ularning psixologik imkoniyatlarini hisobga olgan holda maktabgacha yoshdagi bolalarning barcha imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga yordam beradi. Pedagogika sohasida bir nechta o'quv modellari farq qiladi:

1) Passiv – bola mashg'ulotning “ob’ekt” sifatida ishlaydi (tinglash va tomosha qilish)

2) faol – bola mashg'ulotning “mavzusi” sifatida ishlaydi (mustaqil ish, ijodiy vazifalar)

3) Interfaol – bola va o'qituvchining o'zaro ishlashi.

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar, asosan, maktab ta'limiga maktabgacha ta'lim tashkilotlarida va oilada tayyorlanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni rivojlantirish va maktab ta'limiga tayyorlash 3 bosqichda amalga oshiriladi.

1. Bolalarni nutqini rivojlantirish.

2. Jismonan rivojlantirish.

3. Ma'nan rivojlantirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablari sog'lom va yetuk, maktabga, o'qishga tayyorlangan tarzda shakllantirib borishdan iboratdir.

Bolalarni maktabga tayyorlash, birinchidan bolalar bog'chasida tarbiyaviy ishni maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni umumiy, har tomonlama rivojlantirishning yuqori darajasini ta'minlaydigan, ikkinchidan bolalarni maktabning boshlang'ich sinflarida o'zlashtirishlari lozim bo'lgan o'quv fanlarini egallashga maxsus tayyorlashni ta'minlaydigan qilib tashkil etilishini nazarda tutadi. Shunga ko'ra zamonaviy psixologik-pedagogik adabiyotda (A.V.Zaparojets, A.A.Venger, G.M.Lyamina, G.G.Petrogenko, J.V.Taruntaeva va boshqalar) tayyorgarlik tushunchasi bola shaxsining rivojlantirish sifatida aniqlanadi va ikkita o'zaro bog'langan jihatlarida: «Maktabga o'qishga umumiy psixologik tayyorgarlik» va «Maxsus tayyorgarlik» tarzida ko'rib chiqiladi. Maktabga umumiy tayyorgarlik MTT ning maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni har tomonlama tarbiyalashga oid davomli, maqsadga muvofiq ta'limtarbiyaviy ishning muhim yakuni sifatida namoyon bo'ladi. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlash uchun interfaol texnologiyalarni joriy etish asta-sekin amalga oshiriladigan jarayon, bu, albatta, maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Bugun yurtimizdagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bir necha interfaol texnologik mashg'ulotlardan foydalaniladi. Misol uchun: "Zanjir" Ushbu texnologiyaning asosi bitta vazifaga har bir ishtirokchining izchil yechimi qidirishi hisoblanadi. Umumiy maqsadning mavjudligi, va o'zaro bir-birlariga yordam ko'rsatish muhitini bir-birlari bilan qamrab olishga, vazifani hal qilish imkoniyatlarini taqdim etadi, bolalarda jamoada ishlash imkoniyatini shakllantiradi.

Maktabgacha tarbiyachi uchun o'yin – bu asosiy faoliyat va u orqali bolaning yoshida zarur bo'lgan hamma narsani o'rgatishingiz mumkin. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachilar tomonidan o'tkaziladigan ta'limiy faoliyat jarayonida bolalarda mustaqil fikrlash ko'nikma va malakalari hosil qilinadi, tarbiyachining so'zini tinglash, o'rtoqlari bilan gaplashmaslik, har bir tarbiyachi tomonidan berilgan savollarga javob berishga harakat qilish, tarbiyachi tomonidan aytilgan fikrlarni takrorlashga o'rgatib boriladi. Har bir yosh guruhlarda qancha ta'limiy faoliyat o'tkazish MTT ta'lim-tarbiya dasturida belgilab qo'yilgan. Tarbiyachi ta'limiy faoliyatlar jarayonida yangi pedagogik texnologiya materiallaridan va tarbiyaning samarali metod va usullaridan foydalana, bolaning yosh, ruhiy-fiziologik xususiyatlari inobatga olinsa, tarbiya berishning samaradorligi oshadi. Ba'zi maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarga STEM (Fan, texnologiya,

muhandislik va matematika) ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishga ahamiyat berishadi. STEM-ga asoslangan dasturlar bolalardan faqat faktlarni yodlashni talab qilish o'rniga, mustaqil fikrlaydiganlarni yaratishga intiladi. Tayyorlov guruhi bolalari muammolarni hal qilish, savollar berish, tajribalar o'tkazish va kuzatuvlar o'tkazish haqida bilib oladi.

Xulosa o'rnida shuni keltirib o'tmoqchimizki, maktabgacha tayyorlov yoshidagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda nafaqat zamonaviy interfaol usullardan foydalanish balki, an'anaviy ta'lim-tarbiya berish usullarini ham birdek amalga oshirish lozim. Bu usullar bir-birini yaxlit holda to'ldirib boradi. Bolalarni maktabga tayyorlik darajasi albatta uning jismoniy, axloqiy, psixologik hamda maxsus tayyorgarlik kabi ko'rsatkichlar asosida tahlil qilinadi. Hozirgi jamiyatimizda faoliyat yuritayotgan MTT lari barcha shart-sharoitlarga ega va tarbiyachilar hamda arbiyalanuvchilar uchun zamonaviy axborot texnologiyalari bilan ta'minlangan desak xato qilmaymiz albatta. Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan Davlat talablarida belgilangan ko'rsatkichlarga erishish 6-7 yoshdagi bolalarni maktabga to'la-to'kis tayyorlashga, maktabda beriladigan ta'limni mukammal o'zlashtirishga, mustaqil O'zbekistonning ravnaqi uchun xizmat qiladigan barkamol inson bo'lib yetishishlariga zamin hozirlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. M. Vohidov. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent. «O'qituvchi» – 1882.
2. A.V. Petrovskiy va boshqalar. Umumiy psixologiya. – T.: «O'qituvchi». – 1992.
3. Yagyaeva, E. B. (2021). Tourism resources as a condition for the tourism development. Middle European Scientific Bulletin, 12, 323-327.
4. Yagyaeva, E. B. (2019). PORTFOLIO AS AN ASSESSMENT TOOL FOR INDIVIDUALIZED INSTRUCTION. Достижения науки и образования, (5), 83-84.
5. Yagyaeva, E. B. (2019). THE MAIN PROBLEMS ENCOUNTERED IN A SECOND/FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION IN TECHNICAL HIGHER INSTITUTION EDUCATIONAL. Проблемы современной науки и образования, (11-2), 61-62.
6. <https://singapore.globalindianschool.org/blog-detail/5-preschool-teachingmethods-to-improve-the-quality-of-early-care-and-education>
7. <https://www.bachpanglobal.com/blog/different-preschool-teachingmethods-techniques-used-worldwide298>
8. Turdiyeva I. S. MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA INTERFAOL METODLARNI QO'LLASH USULLARI Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences Scientific Journal Impact Factor SJIF 2021: 5.423298